

אלון הראל (9.4.21)

עיינתי בפסק הדין בעניינו של פרופסור גולדרייך. להלן התגובה אשר פרסמתי גם כפוסט בפייסבוק

בשנת 2020 הוגשה עתירה כנגד החלטתו של השר רפי פרץ להעניק לרב יעקב אריאל את פרס ישראל בשל התבטאויות עוינות נגד הקהילה ההומוסקסואלית בישראל. השופטים דחו את העתירה על בסיס הקביעה הנכונה והראוייה לטעמי כי: "התבטאויותיו של הרב אריאל ביחס לקהילת הלהט"ב הן צורמות, בוטות ועולבות בציבור שלם – אך אינן נוגעות במישרין לעשייה המקצועית שבגינה הוחלט להעניק לו את הפרס, ומשכך ובהיותן מוגנות על ידי חופש הביטוי אינן רלוונטיות להמלצת ועדת הפרס בעניינו."

בשנת 2021 החליט שר החינוך לשלול את פרס ישראל מפרופסור עודד גולדרייך בשל חתימתו על עצומה בעניין אריאל. מסיבות שאינן מפורטות בפסק הדין (אולי משום שלו היו מפורטות היו מביכות את השופטים) קבעו השופטים כי חתימה על עצומה התומכת בחרם על בית הספר הגבוה המכונה אוניברסיטת אריאל היא טעם המאפשר לשר להתערב בשיקול הדעת של הוועדה המקצועית אשר בחרה בפרופסור גולדרייך. ככל הנראה השופטים הנכבדים סבורים כי שנאת הומוסקסואלים חמורה פחות מאשר חתימה על עצומה נגד בית הספר הגבוה אריאל.

לא זו אף זו השופטים הנכבדים נתנו לשר גלנט וליועץ המשפטי לממשלה ד"ר אביחי מנדלבליט שהות לבדוק אם יש לחוק למניעת פגיעה במדינת ישראל באמצעות חרם, התשע"א 2011, השלכה על העניין. עליהם למסור את תשובתם בתוך 30 יום.

אני סברתי לתומי כי שופטי בית המשפט העליון מסוגלים לקרוא חוק ולקבוע האם לחוק יש השלכה על הסוגיה. ככל הנראה השופטים הנכבדים הגיעו למסקנה כי הם לא קומפטינטיים לקרוא את החוק לפרש ולקבוע האם אכן לחוק יש או אין השלכות על האופן בו על השר לפעול.

אני סבור שהם צודקים: ההחלטה הזו מעידה שאין הם כשרים לכהן כשופטים משום שהם עצמם סבורים כי אין הם יכולים לקבוע את משמעויות חוק החרם ואת ההשלכות שיש לחוק זה על שיקול הדעת של השר. אני סבור שהמסקנה היחידה מדבריהם הם היא שאין הם קומפטינטיים לכהן כשופטים בבית המשפט או אפילו לשאת תעודת עורך דין. אני קורא לפיכך לשופטים להסיק את המסקנות הטבעיות מדבריהם הם להתפטר מתפקידם ולחבוש את ספסל הלימודים באחת הפקולטאות למשפטים בישראל. לאחר שיסיימו את חוק לימודיהם יוכלו בוודאי לפרש את חוק החרם ולבחון את השלכותיו על שיקול הדעת של השר.

חיים גנץ (9.4.21)

עד כמה ששמתי לב, בג"ץ לא גיבה בינתיים את החלטה שהחליט כבר גלנט לא להעניק את הפרס לעודד גולדרייך, אלא להימנע מכך בשבוע הבא, בטקס. שכן העניק לו וליועמ"ש שלושים ימים לשקול אם חוק החרם חל במקרה שלו בגלל חתימתו על העצומה להחרמת אריאל.

יכול להיות שהיועמ"ש ובג"ץ אחר-כך יאפשרו לשר לשלול פרסים על בסיס החוק. יכול להיות שלא. עצם העובדה שהחוק מאפשר את העלאת השאלה היא עובדה מביישת, וחלק מסיפור חיינו.

בינתיים זכה גולדרייך בשלושה פרסים: 1. הפרס שיש בהכרה שקיבל ממי שזכאים לתת הכרה כזו – בניגוד גמור לגלנט – שהוא זכאי לפרס. 2. הפרס שיש בהבלטת התייצבותו במקומות שחובה מוסרית להתייצב בהם. ו-3. הפרס שיש בהבלטת החובה הזו עצמה. ואולי גם פרס רביעי בעצם: לא ללחוץ את ידו של המקארטיסט בטקס.

נקווה כי עד שיבוטל חוק החרם, יעניקו לו היועמ"ש או בג"ץ פירוש השולל אפשרות שלילת פרסים על מחקר מטעמם של מקארטיסטים. ונקווה שהחוק עצמו יבוטל.

עלי זלצברגר (10.4.21)

אני מסכים לחלוטין עם דבריהם של אדם ואלון.

1. מושא החוק הוא קריאה לחרם על מדינת ישראל המוגדרת כ"הימנעות במתכוון מקשר כלכלי, תרבותי או אקדמי עם אדם או עם גורם אחר, רק מחמת זיקתו למדינת ישראל, מוסד מוסדותיה או אזור הנמצא בשליטתה, שיש בה כדי לפגוע בו פגיעה כלכלית, תרבותית או קדמית". קריאה לחרם על אוניברסיטת אריאל אינה נכללת בהגדרה זו.
2. מעבר לכך שהחוק קובע כי קריאה לחרם על מדינת ישראל היא עוולה אזרחית, החוק קובע רשימה מפורטת וסגורה של מניעת הטבות. שלילת פרס אינה בינהן.
3. המוסמך לשלול ההטבות הינו שר האוצר.

כל סטודנט שנה א במשפטים יכול להסיק שמשלושה טעמים עצמאיים (שמספיק שרק אחד מהם יתקיים, אם מי מכם מערער על המסקנה הראשונה) אין לחוק החרם רלוונטיות ושופטי בג"צ היו יכולים וצרכים לפסוק אחרת כיוון שלא היתה כל מחלוקת עובדתית.

פסיקת בית המשפט העליון סוטה מתקדימים רבים שלו עצמו לגבי בלעדיות השיקולים המקצועיים במתן הפרס, והיא עוד דוגמא להתקרנפותו של בית המשפט העליון גם ללא מימוש כל היוזמות לפגיעה בסמכויותיו ועצמאותו. קשה שלא להתייבש ביום העצמאות הקרוב..

אוריאל פרוקצה (11.4.21)

המהלך של השר גלנט שביקש-ואולי יצליח-לשלול את פרס ישראל במתמטיקה ומדעי המחשב מפרופסור גולדרייך בשל דעותיו הפוליטיות גרר שפע של תגובות, ורובן, כך נראה לי, מחמיצות את הנקודה.

רבים מן המגיבים הביעו את ההשערה כי יש להפריד בפינצטה את הנושא המקצועי מדעותיו הפוליטיות של המועמד, ולכן אף אישים שדעותיהם מעוררות שאט נפש, אך שהישגיהם המקצועיים מרשימים, ראויים לקבל את הפרס.

דומני שעמדה מעין זו עושה עוול לפרופסור גולדרייך. אני יכול להעלות על דעתי שדעותיהם של מועמדים מסוימים יכולות להיות כל כך מבחילות (נניח, חברות במפלגה נאצית) שיש בהן כדי לפסול מועמדים לפרס. אך האם הדעה שיוחסה לפרופסור גולדרייך כל כך מוקצה מחמת מיאוס? האם אדם צריך להיחשב לפסול מבחינה מוסרית אם הוא סבור, כמו רוב רובם של מומחי המשפט הבינלאומי, שההתיישבות בשטחים נוגדת את הדין ואת ההגינות הבסיסית? ברי לי שחלקים מסוימים באוכלוסייה, שהשר גלנט מן הסתם נמנה עליהם, אינם מצדדים בדעה המיוחסת לפרופסור גולדרייך. לכן אני מוכן להניח שהמדובר הוא במחלוקת לגיטימית. לכן השאלה היא כיצד בני תרבות אמורים לנהוג לנוכח קיומה של מחלוקת מעין זו. לדעתי, התשובה לשאלה זו איננה מסובכת.

